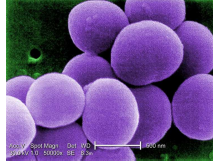

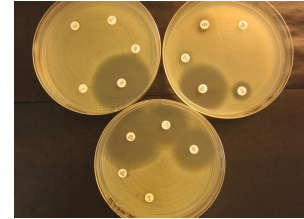
Resistens hos gule stafylokokker

AFA-kurs 15.11.17
Overlege Hege Enger
MRSA referanselab

Disposisjon

- Kort om stafylokokker
- Oversikt over resistens hos stafylokokker. NORM
- Penicillinresistens
- Meticillinresistens
- Kort om linezolidresistens
- Kilder

Stafylokokker

- *S. aureus*
  - Penetrerer skadet hud eller slimhinne
  - Infeksjoner hos friske og immunsvekkede
    - Vanligste agens ved postoperative infeksjoner
    - Hud-og bløtdelsinfeksjoner, abscesser
    - Artritt, osteomyelitt
    - Mastitt
    - Endokarditt
    - Sepsis (nest vanligste årsak til bakteriem i Norge etter E.coli)
    - Pneumoni
  - Toksinbetingede sykdomsbilder:
    - Toksisk sjokk syndrom
    - Matforgiftning

S. aureus

- Kolonisering vanlig(N/H/P):
  - 20 % permanente bærere
  - 30% intermitterende bærere
  - 50 % aldri bærere

Ammerlaan, CID 2009

S. aureus i blodkultur 2016(NORM)

	S	I	R
Erytromycin	94.8	0.1	5.1
Klindamycin	98.1	0.6	1.4
Fucidin	95.5		4.5
Ciprofloxacin	93.1		6.9
Gentamicin	99.6		0.4
Linezolid	100		0
Rifampicin	99.2	0.8	0
Tetracycline	96.6	0.2	3.3
Tigecykline	99.8	0	0.2
Betalaktamase	27.3		72.7
TMS	99.7	0.1	0.2
MRSA(<i>mecA</i>)	99.0		1.0

S. aureus i sår 2016(NORM)

	S	I	R
Erytromycin	94.0	0.1	5.9
Klindamycin	98.1	0.6	1.3
Fucidin	92.7		7.3
Ciprofloxacin	95.3		4.7
Gentamicin	99.0		1.0
Linezolid	100.0		0
Rifampicin	98.4	1.3	0.3
Tetracycline	94.5	0.3	5.2
Tigecykline	99.9	0	0.1
TMS	99.4	0.2	0.4
Betalaktamase	23.5		76.5
MRSA(<i>mecA</i>)	98.4		1.6

Penicillinresistens *S. aureus*

- Skyldes plasmidbårne penicillinaser
  - Kodes for av *blaZ*-gen
- Hydrolyserer betalaktamringen og gjør medikamentene uvirksomme
- Penicillinaseproduksjon betyr resistens mot:
  - Benzylpenicillin
  - Fenoksymetylpenicillin
  - Ampicillin
  - Amoxicillin

Historikk

- Penicillinresistens påvist fra 1942
  - 2 år etter at penicillin ble introdusert
- Fra 60-tallet: ca 70-90% av alle meticillinsensitive *S. aureus* var betalaktamaseproduserende
- NORM 2016:
  - 72.7 % av *S. aureus* i blodkultur produserer betalaktamase
  - 76.5 % av *S. aureus* i sår produserer betalaktamase
  - Stabile tall

Tester for penicillinresistens

- Lappediffusjon
- Kløverblad
- Påvisning av *blaZ*-gen

Lappediffusjon

- Benzylpenicillin 1 U, Muller Hinton agar
- Sonestørrelse og sonekant
- Sensitiv ≥ 26 mm og diffus sone
- Resistens < 26 mm eller skarp sonekant

OBS

- Betalaktamaseproduserende stammer kan ha MIC-verdi under S-brytningspunktet
- Penicillinbehandling av spesielt de alvorlige *S. aureus*-infeksjonene krever en pålitelig test

Staphylococci and benzylpenicillin

- Examine with transmitted light (plate held up to light).
  - Disk diffusion is more reliable than MIC for detection of penicillinase producers, provided the zone diameter is measured AND the zone edge closely inspected.

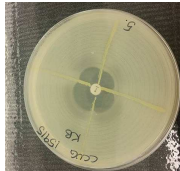
S. aureus with sharp zone edge and zone diameter ≈ 26 mm = Resistant

S. aureus with fuzzy zone edge and zone diameter ≈ 26 mm = Susceptible

Reading guide EUCAST

Kløverblad

- Penicillinfølsom *S. aureus* (*blaZ* negativ) med inokulum 0,5 McFarland spres utover agaren
- Tørke
- Teststamme *S. aureus* i kryss
- Penicillinlapp (1U) i midten av krysset
- Inkuberes 18 timer i 35 grader CO₂

Kløverblad

- Sensitiv og spesifikk
- Brukes om tvil ved vurdering av sonekant
  - Bekrefte betalaktamaseproduksjon
- På kliniske viktige penicillinfølsomme stammer

Påvisning av *blaZ*-gen

- Vil påvise stammer også i *S*-området, dvs falske positive
  - Stammer som ikke har funksjonelt *blaZ*-gen
- Falske negative:
  - Primer mismatch (mutasjoner)
- Må sammenholdes med fenotypiske metoder
- Kan vurderes på alvorlige inf. der penicillin er *S* og penicillin er et behandlingsalternativ

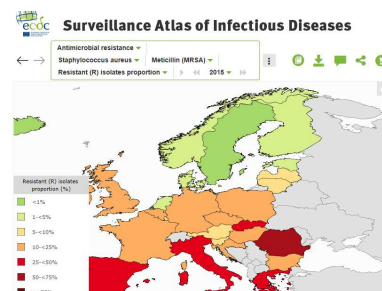
Meticillinresistens

- Meticillinresistente *S. aureus* = MRSA
- Påvist i 1961
  - 2 år etter at meticillin ble tatt i bruk
- 1960-70-tallet: spredning av epidemiske kloner i sykehus
  - **HA-MRSA** (sykehuservervet MRSA, ofte multiresistente)
- 2000-tallet: samfunnsvervet MRSA blir vanligere
  - **CA-MRSA** (sjelden multiresistente, ofte PVL-positive)
- Fra 2003: dyreassosiert MRSA påvist hos mennesker
  - **LA-MRSA**

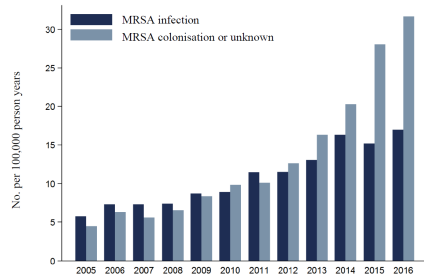
Hva er MRSA?

- *S. aureus*+ et nytt gen: *mecA* (evt *mecC*)
- *mecA* koder for et endret penicillinbindende protein: PBP2a (PBP2c) med lav affinitet for betalaktamantibiotika
  - Celleveggsyntesen fortsetter
  - Resistens mot alle betalaktamantibiotika
    - Unntak: ceftarolin og ceftobiprol
- *mecA* sitter i en kromosomkassett (SCC*mec*)
  - kan inneholde andre resistensgener
    - f eks makrolider, klindamycin, TMS, tetracykliner, cipro

MRSA forekomst 2015

MRSA i Norge

MRSA i Norge 2016(NORM)

- Andel MRSA av *S. aureus* i BK: 1,0%
- Andel MRSA av *S. aureus* i sår: 1,6%
- Stabile tall

Påvisning av meticillinresistens

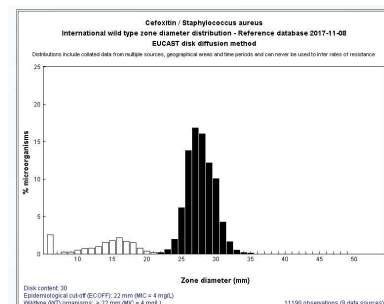
- Silemetode
  - Resistenstesting mtp behandling
  - Resistensovervåking
- Screeningmetode
  - Utbrudd
  - Forhåndsundersøkelse etter MRSA veilederen

Påvisning av MRSA

- Meticillinresistens kodes av *mecA* eller *mecC*
  - Overføres som en del av *SCCmec* (mobilt genetisk element)
- Påvises ved ceftoxitin lappediffusjon
- Screening:
  - dyrkning på kromogene medier (direkte eller etter anrikning)
  - PCR (direkte eller etter anrikning)
- Konfirmasjon av *mecA*, evt *mecC* + et *S. aureus*-spesifikt gen

Silemetode

- Cefoxitinlapp 30 µg på Muller Hinton agar
- Inkuberes i romluft (OBS enkelte MRSA er CO₂-avhengige)
- *S. aureus*
  - S_z ≥ 22 mm
  - R < 22 mm
- Cefoxitin sonediameter korrelerer bra med forekomst av *mecA*-genet
- Pålitelig for *S. aureus*
  - OBS identitet

MRSA konfirmasjon

- Konfirmasjon med påvisning av *mecA*-genet + *S.aureus*-spesifikt gen (*nuc* eller *spa*)
  - *mecA* PCR
  - evt PBP2a agglutinasjon
- *mecC* PCR dersom cefoxitin R og neg *mecA*

MRSA screening

- Mange muligheter
- Dyrkningsbasert eller gendeteksjonsbasert
- Utfordringer:
  - Få kolonier MRSA
  - Blandingsflora inkl meticillinresistente KNS
  - Vanskelig å sammenligne studier
    - Ulike genotyper i ulike geografiske områder
    - Ulik bruk av medier, prøvelokaliteter, PCR-metoder, evt anrikning
  - Ingen entydig gullstandard
- Nytt metodokument Nordicast!

Nye MRSA-stammer

- Sendes referanselaboratoriet for MRSA ved St Olavs hospital
  - Konfirmasjon
  - Genotyping
    - hovedsakelig spatyping, evt MLST, evt WGS. PVL
  - Stammebank

Oppsummering meticillinresistens

- Cefocitin lappediffusjon best egnet til å skille mellom *mecA/mecC*-positive og negative isolater
- Konfirmeres med *mecA/mecC*
- Bekreftede meticillinresistente stammer rapporteres R for alle betalaktamer
  - Unntak: ceftarolin og ceftobiprole

Linezolid

- Viktig reservemiddel ved infeksjoner med grampositive mikrober
- Første gang påvist linezolidresistens i MRSA og MSSA i Norge i 2016
- Bekymringsfullt fordi:
  - kan bl a skyldes resistens som kan overføres mellom ulike stafylokokker og enterokokker

Resistens linezolid

- Resistens påvises ved lappediffusjon 10 µg
  - ≥ 21 mm
  - $R < 21$ mm
- OBS endret brytningspunkt fra 19-21 mm
- "Zone edges should be read at the point of complete inhibition as judged by the naked eye with the plate held about 30 cm from the eye"
- Hold skålen opp mot lyset

S. aureus
Linezolid

Kilder

- <https://unn.no/fag-og-forskning/arbeidsgruppen-for-antibiotikasporsmal-og-metoder-for-resistensbestemmelse-afa>
- <http://www.nordicast.org/>
  - Brytningspunkttabell
  - Metodedokumenter for betalaktamasetesting og MRSA screening
- <http://www.eucast.org/>
  - Reading guide mm
- <https://ecdc.europa.eu/en>
- <https://stolav.no/fag-og-forskning/lab/nasjonalt-referanselaboratorium-mrsa>
- <https://www.vetinst.no/overvaking/antibiotikaresistens-norm-vet>

